

JOHN KATZENBACH

Trys
Raudonos

*Čia pasaka apie Raudonkepūrę
virsta kvapą gniaužiančiu psichologiniu trileriu*

TYTO ALBA

JOHN KATZENBACH

Trys
Raudonos

R O M A N A S

Iš anglų kalbos vertė
Vytautas Petrukaitis

VILNIUS 2015

UDK 821.111(73)-31
Ka598

John KATZENBACH
RED 1-2-3
Head of Zeus Ltd, London, 2014

RED ONE TWO THREE © 2014 by John Katzenbach
„by arrangement with John Hawkins & Associates, Inc., New York“
© Vytautas Petrukaitis, vertimas į lietuvių kalbą, 2015
© Ilona Kukenytė, viršelio dizainas, 2015
© „Tyto alba“, 2015

ISBN 978-609-466-093-1

PROLOGAS

Nepageidaujamas paštas

Raudona Pirmoji stovėjo ir bejėgiškai žiūrėjo, kaip miršta žmogus, kai laiškas buvo pristatytas jai į atokų jos namą apygardos kaimiškoje vietovėje.

Raudona Antroji buvo apsvaigusi nuo narkotikų, svaigalų ir iš nevilties, kai laiškas buvo jai įmestas pro jos kelių aukštų priemiesčio namo lauko durų plyšį, skirtą paštui.

Raudona Trečioji spoksojo į savo nepavykusį rašto darbą galvodama, kad ateityje jos laukia daugiau ir kur kas didesnių nesėkmių, kai laiškas jai atsidūrė pašto dėžutėje vienu aukštu žemiau nuo jos bendrabučio kambario.

Trys moterys skyrėsi amžiumi: viena buvo septyniolikos, kita trisdešimt trejų, trečia penkiasdešimt vienerių. Jos viena kitos nepažinojo, bet gyveno vos kelių kilometrų atstumu. Pirmoji buvo terapeutė.

Antroji – vidurinės mokyklos mokytoja. Trečioji – parengiamosios mokyklos* moksleivė. Jos turėjo mažai ką bendro, išskyrus vieną aki-vaizdžią smulkmeną: visos buvo raudonplaukės. Lygių gydytojos plaukų pašaknės jau žilo, ji nešiojo juos santūriai sušukavusi atgal. Darbe niekada jų nepaleisdavo. Mokytojos plaukai buvo vešlūs, garbanoti; skaisčiai raudoni jų kuokštai krito ant pečių pašėlusiomis jaudinančiomis sruogomis, sušiauštomis netikėlių rankų, kuriomis apdovanojo ją lemtis. Moksleivė buvo kiek šviesesnė, gundančios braškių spalvos; jie buvo verti, kad apie juos būtų kuriamos dainos, bet jų gaubiamas veidas, rodė, kasdien šiek tiek vis išbala, o išblyškusi oda buvo lyg išvagota rūpesčių.

Tačiau už stulbinančius raudonus plaukus jas kur kas labiau siejo tai, kad kiekviena buvo savaip *pažeidžiama*.

Balti vokai su Niujorko pašto antspaudais buvo paprasti, su užklijuojamomis juostelėmis. Jų galėjai nusipirkti kanceliarinių ir maisto prekių parduotuvėse arba vaistinėse. Į juos įdėtos žinutės buvo tuo pačiu kompiuteriu atspausdintos ant paprasto balto popieriaus. Nė viena iš trijų moterų neturėjo užtektinai kriminalistikos žinių, kad būtų galėjusi nustatyti, ar ant laiškų yra pirštų atspaudų, nebuvo ir medžiagų, kurios būtų galėjusios išduoti rašiusiojo DNR – seilių, netyčia iškritusio plauko, odos atplaišėlių – iš jų patyręs detektyvas, besinaudojantis ištis šiuolaikiškos laboratorijos paslaugomis, būtų galėjęs šį tą sužinoti apie laiškų autorių, jei tik tas žmogus būtų įtrauktas į kokią valstybinę nusikaltėlių duomenų bazę. O laiškų autorius nebuvo įtrauktas nė į vieną. Elektroninio pašto, mobiliųjų telefonų, tekstinių žinučių ir žinučių, kompiuteriu pasiekiančių gavėją tą pačią akimirka, kai buvo išsiųsta, pasaulyje kiekvienas laiškas atrodė tokia pat atgyvena kaip dūminiai signalai, pašto balandžiai ar Morzės abėcėlė.

* Jungtinėse Amerikos Valstijose parengiamosiose mokyklose 14–18 metų moksleiviai rengiami stoti į koledžus ar universitetus. (*Čia ir toliau pastabos vertėjo.*)

Laiškai prasidėjo be jokio pasveikinimo ar įžangos:

„Vieną gražią, giedrą dieną Raudonkepūrė nusprendė nunešti kraiteleį gardumynų mylimai senelei, gyvenančiai tamsios, gūdžios girios gale...“

Be abejo, pirmą kartą išgirdote šią istoriją prieš daug metų, kai buvote mažos. Bet jums tikriausiai pasakojo cenzūruotą variantą: senelė pasislepia savo spintoje, o didelis piktas vilkas nepraryja Raudonkepūrės, nes ją išgelbsti drąsus aštriu kirviu ginkluotas medkirtys. Tame perpasakojime viskas baigiasi laimingai. Originale baigtis visai kitokia – gerokai niūresnė. Elgsitės išmintingai, jei kelias ateinančias savaites turėsite tai galvoje.

Jūs manęs nepažįstate, bet aš pažįstu jus.

Jūsų trys. Nusprendžiau jus pavadinti šitaip:

Raudona Pirmoji.

Raudona Antroji.

Raudona Trečioji.

Žinau, jūs visos pasiklydusios girioje.

Ir, kaip ir ta maža pasakos mergaitė, jūs buvote pasirinktos mirti.

1

PIRMO PUSLAPIO viršuje jis parašė:

*Pirmas skyrius
Atranka*

Jis stabtelėjo, pamojo pirštais virš kompiuterio klaviatūros lyg burtininkas, pasiruošęs griebtis kerų, paskui pasilenkė ir rašė toliau.

Pirma ir daugeliu atžvilgių svarbiausia problema – išsirinkti auką. Čia nemąstantieji, nekantrieji ir visiškai mėgėjai padaro daugiausia kvailų klaidų.

Jam baisiausiai nepatiko, kad yra užmirštas.

Praėjo beveik penkiolika metų nuo tada, kai buvo išspausdintas bent vienas jo žodis ar kai jis ką nors nužudė, ir šis sau pačiam primestas pasitraukimas iš aktyvios veiklos tapo jam itin skausmingas.

Kitąmet jis švęs šešiasdešimt penktąjį gimtadienį ir sulaukti daug kitų jis nebesitikėjo. Būdamas realistas, įspėdavo save: nors esi geros sveikatos ir fizinės būklės, tavo šeimoje ilgaamžių nebūta. Mirtinas

vėžys pasiglemžė abu jo tėvus vos įkopus į septintą dešimtį, širdies liga – panašaus amžiaus senelę iš motinos pusės. Taigi jis manė, kad jam tikriausiai irgi liko gyventi neilgai. Ir nors jau daug metų nesikreipė į gydytojus, vis pajusdavo paslaptinius nesiliaujančius maudulius ir nepaaiškinamus staigius, nestiprius, bet aštrius skausmus. Kartais visą kūną apimdavo keistas silpnumas, pranašaujantis artėjančią senatvę ir įspėjantis, kad jo kūne galbūt auga kažkas itin negera. Prieš daugel mėnesių jis perskaitė viską, ką garsusis romanistas Antonis Berdžesas parašė tais produktyviais metais, kai jam buvo nustatyta klaidinga diagnozė. Gydytojai jam pasakė, neva jo smegenyse neoperuojamas mirtinas auglys, nors iš tikrųjų nieko ten nebuvo. Laiškų rašytojas manė – neturėdamas jokio medikų patvirtinimo, – kad atsidūrė Berdžeso padėtyje.

Taigi jis pasiryžo per likusį šioje žemėje laiką, nežinia, kokį ilgą – dvidešimt dienų, dvidešimt savaitių ar dvidešimt mėnesių, – padaryti ką nors be galo reikšminga. Jis žinojo turįs sukurti ką nors gardžiai atmintina, ką nors, kas keltų žmonėms emocijas dar ilgai po to, kai jis iš šios žemės tiesiu taikymu nukelias į pragarą. Jis tikėjosi, visiškai neabejodamas ir net šiek tiek didžiuodamasis, užimti garbingą vietą tarp prakeiktųjų.

Štai kodėl tą vakarą, kai pradėjo, jo paties manymu, savo paskutinį ir didingiausią darbą, pajuto seniai nepatirtą vaiko Kalėdų ryto jaudulį ir begalinę dvasinę ramybę, žinodamas ne tik kad grįžta prie žaidimų, kurių pats aikštینگai buvo atsisakęs, bet ir kad apie jo sumanytą šedevrą žmonės kalbės daug metų.

Tobulų nusikaltimų pasitaiko retai, bet būna. Paprastai juos lemia ne nusikaltėlių genialumas, bet kur kas didesne dalimi įprasta pareigūnų kompetencijos stoka; dažniausiai apie tokių nusikaltimų baigtį sprendžiama prozišku klausimu: nusikaltėlis išsisuko ar ne. Jo manymu, tokio pobūdžio žmogžudystės reikėtų vadinti *idealiomis žmogžudystės atsitiktinumais*, nes nužudyti žmogų ir likti nesučiuo-

tam nėra labai sunku. O štai *iki tobulybės apgalvoti nusikaltimai* – kur kas aukštesnis lygis. Būtent todėl jis neabejojo pradėdamas vieną tokių. Jo kūrinys turėjo kelti pasitenkinimą daugybe atžvilgių.

Sėkmingai jį įvykdyk, – sakė jis sau, – ir būsi nagrinėjamas mokyklose. Žmonės ginčysis apie tave televizijos laidose. Apie tave bus kuriami filmai. Praėjus šimtui metų, tavo vardas bus žinomas ne blogiau negu Vaikučio Bilio ar Džeko Skerdiko**. Gal kas nors net sukurs dainą apie tave – ne švelnią, melodingą kantri stiliaus, bet rokenrolo ritmu.*

Labiausiai jam nepatiko jaustis eiliniu žmogumi.

Jis troško ilgalaikės šlovės. Per savo gyvenimą šiokia tokia garsonybe jis buvo tapęs, bet tas svaigias dvasios pokylio akimirkas lydėdavo gniuždantis grįžimas į nykią kasdienybę. Po daugybės metų nuobodaus darbo iki išnaktų prie įvairių vidutinio lygio laikraščių redaktoriaus stalo taisant nerūpestingų reporterių gramatikos klaidas konvejeriu slenkančiuose naujienų pranešimuose, jis pajuto sukrečiantį jaudulį, kai pirmą romaną priėmė prestižinė leidykla. Knygai išėjus, pasipylė visas pliūpsnis gana gerų recenzijų. Vienas kritikas pavadino jį „talentingu iš prigimties“.

Metus redaktoriaus darbą, paskesnės jo knygos buvo pareklamuotos dar ir vieno kito interviu literatūrinuose žurnaluose ar vietos laikraščių meno skiltyse. Vietos televizijos žinių laida net parodė nedidelį reportažą apie jį, kai buvo pasiūlyta statyti filmą pagal vieną iš keturių jo detektyvų, nors kažkokio menkai žinomo rašytojo iš Vakarų pakrantės scenarijus taip ir nebuvo ekranizuotas.

Tačiau greičiau, negu jis tikėjosi, jo knygų buvo parduodama vis mažiau, ir net tie kuklūs laimėjimai nugrimzdo užmarštin, kai jis nu-

* Vaikutis Bilis, tikr. William Henry McCarty (1859–1881), pasak legendos, nušovė 21 žmogų, nors veikiausiai tik 8, pirmąjį būdamas vos 18.

** Džekas Skerdikas – nenustatytos tapatybės žudikas maniakas. Jo aukomis 1888 m. tapo 5 Londono prostitutės. Žudikas pirma perpjaudavo joms gerklės, paskui pilvus ir kai kurioms išimdavo vidaus organus.

stoją rašyti. Jeigu niekas nekreipia dėmesio į tai, ką jis rašo, kurių galų apskritai rašyti? Nuo knygynų lentynų ir net stalų, skirtų leidyklų perteklinei produkcijai ir likučiams, buvo nuimti visi jo romanai. O negailestingai artėjant senatvei kritikai nustojo vadinė jį *rafinuotu, turinčiu gyslelę ar talentingu iš prigimties*.

Net mirtis jam prarado žavesį.

Jo manymu, žmogžudystė prarado prestižą naujienų versle. Patys paprasčiausi nusikaltimai buvo reklamuojami televizijos realybės šou – kasdieniškus dalykus buvo mėginama apgaubti paslapties šydu. Kai visi sužinodavo apie puskvaišius psichopatus paklaikusiomis akimis, iš kažkokių iliuzijų pratrūkstančius smurtauti su ginklais rankose, saujelė laikraščių, šiaip ne taip vis dar įsigudrinančių išeiti kasdien, skirdavo jiems kvapą gniaužiančias antraštes. Televizijos kameras vis dar patraukdavo masinės žudynės narkotikų prekeivių karuose. Kai koks kontoros tarnautojas įsisiautėjęs išpyškindavo būrį bendradarbių, radijo eterio bangos tiesiog įsielekrindavo, o visų pakraipų komentatoriai imdavo kelti fantastiškas versijas ir daryti absurdiškas išvadas.

O štai negailestingas vienišas žudikas nebebuvo garsenybė. Gerai apgalvotą, atsargų nusikaltimą pakeitė žaibiškas sensacingas veiksmas, todėl laiškų rašytojas jautėsi visiškai bevertis. *Daugiau negu bevertis*, – pamanė jis: – *bejėgis*.

Prieš daugybę metų jis įsigijo iškarpu albumą. Jame šalia savo knygų recenzijų laikė laikraščių iškarpas apie keturias savo žmogžudystes. Keturios knygos. Keturios žmogžudystės. Kadaise jis mėgavosi smulkmenomis kiekvienoje iškarpos pastraipoje, bet dabar negalėdavo prisiversti net jas skaityti. Kadaise tos mirtys ir parašytos knygos keldavo jam laimėjimo pojūtį ir pasitenkinimą, bet dabar vien gailulį. Taigi, nors ir su kartėliu, jis atsisakė ankstesnio savo *aš* – nes kokia iš to nauda? Jei niekas tavęs nepastebi – kam stengtis? Pačiam patirti pasitenkinimą malonu, bet jeigu nepatrauki tiek dėmesio, kad

pakliūtum į laikraščių antraštes, tai argi verta žudyti ir rašyti? Jis *žinojo* nepagrįstai netapęs įtakingu rašytoju ir garsiu žudiku.

Stengdamasis neišeiti iš proto ir bent kiek suvaldyti vis augantį kartelį, jis nusigręžė nuo pasaulio, nes šis nusigręžė nuo jo.

Kad šlovė neatėjo pas jį didesnėmis dozėmis, be perstojo graužė jam vidurius, tad diena jam virsdavo nevilties našta, o miegas – prakaitu permerktais sapnais. Jis manė savo veiklos srityse esąs nė kiek ne prastesnis už visokius stivenus kingus ir tedus bandžius*, bet niekas, rodė, to nežino. Jam atrodė, kad įaistrinti jį dabar tegali pyktis, pavydas ir neapykanta, o tai bemaž prilygo beveik mirtinai ligai – tik šios negalėjai išgydyti tabletėmis, injekcijomis ir net operacija. Paskutiniaisiais metais, kruopščiai rengdamas savo galutinį sumanymą, jis suvokė, kad kito kelio jam nebelieka. Jeigu per likusius jam gyventi metus norės nusikvatoti iš anekdotu, pasimėgauti gero vyno ir gardaus patiekalo skoniu, patirti jaudulį žiūrėdamas, kaip komanda laimi pirmenybes, ar net balsuodamas už optimistiškai nusiteikusį kandidatą, tuomet itin svarbu sugalvoti tikrai įsimintiną žmogžudystę. Štai ko reikia, kad likęs jo gyvenimas nebebūtų toks nykus ir įgautų prasmę. Ji turi būti *ypatinga*, sakė jis sau. Tada jis taps *turtin-gas* – visomis šio žodžio prasmėmis.

Penkiolika metų pats save varžęs, jis nusprendė vėl imtis to, ką darė geriausiai, ir taip, kad niekas negalėtų nekreipti dėmesio.

Sugalvok. Įvykdyk. Išsisuk.

Jis nusišypojo pagalvojęs, kad tai Šventoji Trejybė visiems žudikams. Jį kiek nustebino, kad jam prireikė tiek daug metų suvokti, jog prie šių trijų imperatyvų turi pridėti netikėtą ketvirtą: *Parašyk apie tai*.

* Tedas Bandis, tikr. Theodore Robert Cowell (1946–1989), – amerikietis žudikas maniakas, žagintojas ir nekrofilas, XX a. aštuntajame dešimtmetyje nužudęs daugybę mergaičių, merginų ir moterų.

Jis įnirtingai barškino klavišus. Įsivaizdavo esąs roko grupės būgnininkas, galvojantis vien apie tai, kaip išlaikyti ritmą ir sukurti muzikos esmę.

Staigi, atsitiktinė žmogžudystė – kai netikėtai sutinki tinkamą auką ir akimirksniu su ja susidoroji – turi daugybę pranašumų ir yra verta didžiulio žavėjimosi. Vis dėlto tokie žudymai nesukelia tikro pasitenkinimo. Jie tampa viso labo vienu akmeniu, įmestu į upę, kad galėtum per ją pereiti; nuo jo šoki ant kito, ir tiek. Troškimai diktuoja būtinybei, ir tie patys troškimai galiausiai tave įveikia. Jie aptemdo tavo gebėjimą planuoti ir net galiausiai gali išduoti tave teisėsaugai. Jie tave kausto, o tai reiškia, kad į tavo duris atkišęs pistoletą gali pasibelsti policininkas. Geriausia, didžiausią pasitenkinimą teikianti žmogžudystė įvykdoma tuomet, kai intensyvus pasirengimas derinamas su tvirtu atsidavimu ir tik po to su troškimu. Padėties valdymas tampa tavo mėgstamiausiu narkotiku. Pranok kitus mąstymu, gebėjimu laviruoti bei išradingumu, – ir žmogžudystė neišvengiamai bus itin įspūdinga. Ji tenkins visus tamsius tavo poreikius.

Kiekvienas gali ką nors nužudyti.

Tada galbūt jam pasiseks, ir jis išsisuks. O gal ir ne. Bet visuomet esama galimybės, kad nesėkmę nulems šiurkšti tavo paties klaida.

Kiekvienas, ko gero, gali veikti toliau, pasinaudodamas tuo, ko išmoko, ir nužudyti antrą, trečią, ketvirtą auką. Ir galbūt išsisukti po visų šių žmogžudysčių, nes iš tikrųjų jos visos vienodos, tik kartojamos. Ad infinitum.

Bet kas, jeigu tris nepažįstamus žmones nužudysi tą pačią dieną, vos per kelias valandas, ir kiekvieną savaip, ypatingai?

Ir nueisi į šalį palikęs už savęs mirtį ir sumišusius policininkus?

Tokia žmogžudystė – išties unikali.

Ir ją galintis įvykdyti žudikas nebus užmirštas.

Kaip tik tai ir sumaniau padaryti su savo trimis Raudonomis.

Tą vakarą, kai išsiuntė laiškus, jis sustojo prie kioskiuko 42-osios gatvės estakadoje, vedančioje į Didžiąją centrinę geležinkelio stotį, ir grynaisiais sumokėjo už padžiūvusį neatpažįstamu sūriu įdarytą ragelį ir plastikinį puodelį karčios, plikančios juodos kavos. Ant peties buvo pasikabinęs tamsios odos knygų krepšį, ant tamsiai mėlyno kostiumo buvo apsilikęs pilkšvą vilnonį apsiaustą. Žilstelėjusius plaukus nusidažė gelsvai rusvai, prie jų priderino akinius tamsiais rėmeliais bei netikrą barzdą ir ūsus, nusipirktus parduotuvėje, aprūpinančioje tokiomis priemoneimis filmų ir teatrų pramonę. Tikrąją jo išorę dar labiau slėpė užsimaukšlinta vairuotojo kepurė. Jis manė padaręs užtektinai, kad apgautų veidus atpažinti užprogramuotus kompiuterius, nors nemanė, kad atsiras koks sumanus detektyvas ir tokiais pasinaudos.

Karšti kavos garai sklido į šnerves jam pasukus į didžiulį stoties pastatą. Neryški geltona šviesa atsimušė nuo žalios ir mėlynos spalvų lubų su jose nupieštais keistai apverstais žvaigždynais. Atvykstančių ir išvykstančių traukinių gausmas panėšėjo į fone grojančią įrašytą muziką. Jo batai kaukšėjo į išblizgintas grindis, ir tas garsas priminė jam stepo šokėją ar gerai suderintu žingsniu žygiuojantį dūdų orkestrą.

Buvo tas dienos metas, kai keleivių antplūdis didžiausias. Jis ėjo neskubėdamas, žiaumodamas ragelį ir vangiai atsitrenkdamas į tūkstančius kitų keleivių; dauguma jų atrodė labai panašiai kaip jis. Praėjęs pro porą nuobodulio pjaunamų Niujorko farų, pasuko link pašto dėžės prie pat įėjimo į Metro-Šiaurės traukinių peroną. Jam dingtelėjo mintis pasisukti į jų pusę ir sušukti: *Aš esu žudikas!*, bet šį norą lengvai užgniauzė. *Jei tik jie žinotų, kaip arti buvo...* Apie tai pagalvojęs jis šyptelėjo, nes ši ironija buvo viso jo sumanyto spektaklio dalis. Jis nusprendė išdėstyti proza savo pastebėjimų ir jausmų apmąstymus vėliau vakare.

Jis buvo užsimovęs lateksines chirurgo pirštines. Jį juokino, kad nė vienas iš farų nesureagavo į šią išdavikišką smulkmeną. *Tikriausiai*

pamanė, kad esu koks paranoikas, pernelyg bijantis mikrobu. Stabtelėjęs prie šiukšliadėžės, įmetė ragelio galą ir puodelį su nebaigta gerti kava. Namie išsimiklintu judesiu nusimetė krepšį nuo peties ir ištraukė iš jo tris vokus. Juos gniauždamas leido miniai po darbo į namus skubančių žmonių nešti jį link pašto dėžės. Nepakeldamas galvos – mat įtarė, kad jam nežinomose vietose paslėptos saugos kameros, pro kurias dairovasi potencialių teroristų, – jis mikliai įmetė tris vokus į siaurą plyšį virš užrašyto perspėjimo nesiųsti paštu pavojingų medžiagų.

Perskaitęs užrašą jis vėl panūdo nusijuokti balsu. Jungtinių Valstijų pašto tarnyba turėjo galvoje nelegalius narkotikus, nuodus ir skysčius bomboms gaminti. Jis žinojo, kad kruopščiai parinkti žodžiai yra kur kas grėsmingesni.

Kartais, – sakė jis mintyse, – geriausi juokeliai yra tie, kuriuos tik vienas girdi. Trys laišakai dabar atsidūrė vienoje iš labiausiai apkrautų – ir patikimiausių – korespondencijos apdorojimo sistemų visose Jungtinėse Valstijose. Iš nekantrumo jam norėjosi staugti, loti kažkokiam tolimam mėnuliui, pasislėpusiam už milžiniško Didžiosios centrinės stoties kupolo. Iš jaudulio širdis smarkiai sutvinkšėjo. Traukinių ir žmonių aplinkui gausmas nutilo, ir staiga jį apgaubė šilta, saldi paties susikurta tyla. Įspūdis buvo toks, lyg plūduriuojant panirus į skaidrius žydrus Karibų jūros vandenį ir stebint, kaip šviesos spinduliai raižo supančią žydrynę.

Kaip tas naras, kuriuo įsivaizdavo esąs, jis lėtai iškvėpė ir pajuto nenumaldomai kyląs į paviršių.

Jis pagalvojo:

Štai viskas ir prasideda.

Tada jis leidosi nešamas kartu su visomis tomis anoniminėmis masėmis į sausakimšą priemiestinį traukinį. Jam nerūpėjo, kur traukinys važiuoja: kad ir kur jis sustotų, tikrasis jo kelionės tikslas buvo kitas.

2

Trys Raudonos

DIENA, KAI TAPO RAUDONA PIRMAJA, jau ir taip buvo sunki gydytojai Karen Džeison.

Iš pat ryto jai teko pranešti pusamžei moteriai, kad tyrimų rezultatai rodo ją sergant kiaušidžių vėžiu; vidurdienį jai paskambino iš skubiosios pagalbos kabineto: jos seniai gydomas pacientas pateko į avariją ir buvo sunkiai sužeistas; tuo pat metu ji buvo priversta guldyti į ligoninę kitą pacientą, turintį bėdų dėl inkstų akmenų, nes įprastas gydymas analgetikais nebepadėjo. Paskui jai teko beveik valandą prakalbėti telefonu su draudimo bendrovės atstovu teisinant savo sprendimą. Jos laukiamajame susidarė didžiulė eilė pacientų. Vieni atėjo į įprastą apžiūrą, kitus atvijo streptokokinė angina ar gripas – šiuo kiekvienas sergantis kilniai užkrėtė visus kitus, laukiančius dėl vienos ar kitos nevilties ar ligos stadijos.

Paskui, pavakare dienos, kuri, jos manymu, jau ir taip buvo neįdomiausia, ją iškvietė į nepagydomų ligonių slaugos skyrių netoliese esančioje senelių prieglaudoje, pavadintoje „Ūksmingąja giraitė“ (iš tikrųjų ta vietovė buvo visai ne giraitėje ir ne itin ūks-

minga), laukti paskutinio jai beveik nepažįstamo žmogaus atodūσιο. Vyras buvo devyniasdešimties su trupučiu; nors iš jo tebuvo likęs šakaliukas įkritusia krūtine ir tuščiomis akimis, į gyvenimą jis kabinosi įnirtingai it pitbulis. Dirbdama gydytoja, Karen matė daugybę mirštančių žmonių – tai buvo neišvengiama, nes, be pagrindinės terapeuto specialybės, turėjo ir šalutinę, geriatro. Vis dėlto ji taip ir neįstengė prie to priprasti. Dabar, kai stovėjo prie to vyro lovos, negalėdama daryti nieko, tik reguliuoti petidiną varvinančią lašelinę, ji sunkiai tvardėsi. Kurių galų slaugos skyriaus darbuotojos išsikvietė ją, užuot tvarkiusiosi su mirtimi pačios?!

Tačiau jos ją išsikvietė, ji neatsisakė, ir dabar žinokis.

Palatoje atrodė niūru ir šalta, nors senoviški radiatoriai pliekste pliekė. Tvyrojo prieblanda, tarsi mirčiai būtų lengviau įeiti į blausiai apšviestą patalpą. Senuką tesupo keli aparatai, langinėmis uždengtas langas, sena metalinė lempa prie lovos, sujauktos papilkėjusios paklodės ir vos juntamas išmatų tvaikas. Nė ant vienos baltos sienos nekabojo net pigus, bet spalvingas paveikslas, galėjęs kiek pagyvinti niūrią palatos aplinką. Ne itin maloni vieta mirti.

Karen pagalvojo: *Eina velniop tie poetai – besiantinanti mirtis, ypač geresnių dienų mačiusiuose slaugos namuose, neturi nė kruopelės romantikos ar tauraus liūdesio.*

– Jis išėjo, – pasakė slaugytoja.

Karen ir pati tai suprato per kelias paskutines akimirkas, kai išgirdo lėtai išpučiamą orą, garsą, panašų į išeinančio iš jau visai subliuškusio baliono oro šnypštimą, paskui – spigų kardiografo signalą, gerai žinomą kiekvienam, kada nors žiūrėjusiam televizijos serialus apie gydytojus. Kurį laiką ji žiūrėjo į gelsvai žalsvą elektronikos brėžiamą tiesę, paskui ištiesė ranką ir aparatą išjungė. Jai dingtelėjo, kad mirties rutina neturi nė kruopelės tos kinematografinės įtampos, kaip įsivaizduoja žmonės. Dažnai žmogus tiesiog užgęsta – kaip šviesos didžiulėje auditorijoje išsiskirsčius studentams, kol lieka vien tamsa.

Ji atsiduso, papriekaištavo sau, kad net šis vaizdinys pernelyg poetiškas, ir ėmėsi to, ką buvo įpratusi: palietė senuko kaklą, mėgindama užčiuopti pulsą miego arterijoje. Oda po jos pirštais atrodė plonytė it popierius, ir jai šovė į galvą keista mintis, kad net nuo švelniausio prisilietimo ant senuko kaklo liks išdavikiški randai.

– Mirties laikas – keturios keturiasdešimt keturios, – tarė ji.

Ta skaičių seka teikė kažkokį matematinį pasitenkinimą – tarsi būtų sudėjęs kvadratėlius vieną į kitą, ir jie tiksliai būtų sujėję į daiktą. Ji perskaitė senuko raštišką prašymą negaivinti, paskui pažiūrėjo į slaugytoją – ši jau pradėjo atjungti laidus nuo mirusiojo krūtinės.

– Baigusi tvarkyti pono... – ji dar kartą žvilgtelėjo į raštišką velionio nurodymą negaivinti... – Vilsono popierius, malonėkit atnešti man pasirašyti.

Karen kiek susigėdo, kad neprisiminė senuko pavardės. *Mirtis neturi būti tokia anonimiška*, – pamanė. Senuko veidas atrodė – kaip ji ir tikėjosi – ramus. *Mirtis ir klišės labai gerai dera*, – nusprendė. Akimirką svarstė, kas iš tikrųjų buvo ponas Vilsonas. Daugybė vilčių, svajonių, prisiminimų, potyrių dingo ketvirtą keturiasdešimt keturios. Ką jis matė gyvenime? Šeimą? Mokyklą? Karą? Meilę? Liūdesį? Džiaugsmą? Palatoje, kur prabėgo paskutinės jo akimirkos, nebuvo nieko, kas bent ką pasakytų apie tai, kas jis. Karen akimirką užplūdo pyktis, kad mirtis atėjo kartu su anonimiškumu. Slaugytoja tikriausiai tai pajuto, nes pertraukė atslinkusią tylą.

– Liūdna, – tarė ji. – Ponas Vilsonas buvo mielas seneliokas. Nepatikėsit – jam patiko dūdmaišių muzika, nors buvo ne škotas. Man rodos, jis iš Amerikos Vidurio Vakarų – gal iš Ajovos, o gal iš Aidaho. Net keista.

Karen pamanė, kad už to pomėgio turėjo slypėti kokia nors istorija, bet dabar niekas jos nebesužinos.

– Ar yra kokių nors giminaičių, kuriems turiu paskambinti? – paklausė ji.

Slaugytoja papurtė galvą, bet atsakė:

– Reikės dar kartą patikrinti jo priėmimo popierius. Žinau, kad niekam neskambinom, kai jis buvo paguldytas į slaugos skyrių.

Moteris jau perėjo nuo vieno įprasto veiksmo – padėti daugiau kaip devyniasdešimties metų žmogui iš šio gyvenimo iškelti į kitą, prie tolesnio – deramai sutvarkyti mirties formalumus.

– Kol tvarkysit popierius, išeisiu trumpam į lauką.

Slaugytoja vos pastebimai linktelėjo galvą. Ji gerai žinojo gydytojos Džeison darbotvarkę kam nors mirus: paslapčiomis užsitraukti cigaretę slaugos namų automobilių aikštelėje. Gydytoja manė, kad niekas jos ten nemato, bet klydo. Po šios pertraukėlės vienumoje ji grįš į kontorą, kur laiko rašomąjį stalą vien socialinio draudimo ir mažas pajamas turinčių asmenų medicinos paslaugų teikimo popieriams pildyti ir valstijoje privalomam mirties – neišvengiamos gyvenimo prieglaudoje baigties – liudijimui pasirašyti. Prieglauda buvo vos už kelių kvartalų nuo kvadratinės raudonų plytų ligoninės, kurioje Karen dirbo terapeute su gera dešimčia kitų kolegų, visų sričių – nuo psichiatrijos iki kardiologijos – specialistų.

Slaugytoja žinojo, kad, prieš grįždama į vidų baigti pildyti pono Vilsono popierių, Karen surūkys lygiai pusę cigaretės. Pakelyje *Marlboro*, kuri Karen tarėsi paslėpusi viršutiniame stalo stalčiuje, bet apie kurią žinojo visi nepagydomų ligonių slaugos skyriaus darbuotojai, gydytoja kruopščiai išmatavo kiekvieną cigaretę ir raudonu spalvikiu pažymėjo vidurį. Moteris taip pat žinojo: kad ir koks oras būtų, Karen nesivargins vilktis apsiausto, net jeigu vakarų Masačusetse pliauptų lietus ar spigintų šaltis. Slaugytojos įsivaizdavimu, gydytoja Džeison nepaiso oro užgaidų šitaip atgailaudama už tai, kad niekaip negali atsisakyti šlykščios priklausomybės, kuri, puikiai žinojo, greitai ją prazūdys ir kurią baisiai niekino bemaž visi jos kolegos.

Buvo vėlu, jau gerokai po vakarienės meto, kai Karen įvažiavo į žvyruotą keliuką priešais savo namą ir sustojo prie aplamdytos senos pašto dėžutės šalikelėje. Gydytoja gyveno apygardos kaimiškoje vietovėje, šalia draustinio ir į tamsią girią vedančių takų. Apybrangiai namai čia buvo atitraukti nuo visų kelių ir keliukų, iš daugelio atsivėrė vaizdas į tolumoje dunksančias kalvas. Vietovė atrodydavo vaizdingai rudenį, kai gelto ir rudavo lapai, bet šis laikas jau praėjo, ir dabar ją kaustė šalta, žliugi ir nuoga žiema.

Name degė šviesos, bet ne todėl, kad kas nors jos laukė. Tiesiog ji gyveno viena ir jai nepatiko grįžti į tamsius namus tokiais liūdnavais vakarais kaip šis, todėl įsitaisė sistemą, automatiškai įjungiančią šviesas tam tikru metu. Aišku, įsijungusios šviesos buvo toli gražu ne tas pats kas pasitinkantys artimieji, bet joms degant grįžti namo buvo šiek tiek maloniau. Ji turėjo porą katinų – Martiną ir Luisą. Juodu lauks jos su katišku entuziazmu, o jis, teko liūdnavai pripažinti, buvo gana menkas. Dėl augintinių ją draskė dvejonės. Mieliau būtų laikiusi šunį, tarkim, auksaspalvį retriverį, kuris pasitinkdamas ją vizgintų uodegą ir strikinėtų aplink, o proto stoką kompensuotų neslepiamu noru įtikti. Tačiau dirbdama ji tiek daug valandų nebūdavo namie, kad manė tai būsiant nesąžininga šuniui, juolab veislės, kurios atstovai kenčia be žmogaus draugijos. Pasipūtusios, savimi pasitikinčios, iš aukšto į gyvenimą žvelgiančios katės labiau tiko gyventi vienos, kol Karen kasdien dirbs savo nuobodų darbą.

Po daugybės metų taip jau susiklostė, kad galop Karen gyveno viena, toli nuo miesto šviesų ir šurmulio. Kartą buvo ištekėjusi. Nenusisėkė. Turėjo vieną meilužį. Nenusisėkė. Kartą išmėgino santykius su kita moterimi. Nenusisėkė. Nebebandė susirasti partnerių vienai nakčiai ir nebesidairė į internetines pažinčių svetaines, žadančias surasti tikrai suderinamą partnerį, jei tik užpildys klausimyną, ir leidžiančias suprasti, kad meilė ranka pasiekama. Nieko gero neišėjo

ir iš jų. Karen pamatė, kad vienatvė jos nė kiek nevargina. Ji suteikė jai pasitikėjimo savimi.

Turėjo savo darbą ir hobį, slepiamą nuo kolegų medikų: buvo atsidavusi, nors ir labai mėgėjiška komikė. Kartą per mėnesį važiuodavo į kurį nors iš geros dešimties valstijos komedijos klubų, rengiančių vadinamuosius atviro mikrofono vakarus, ir išmėgindavo įvairius numerius. Humoristiniai pasirodymai scenoje jai patiko dėl to, kad buvo nenuspėjami. Niekada negalėjai numanyti, ar žiūrovai klyks iš juoko, kvatos iš linksmybės ar sėdės akmeniniais veidais, pašaipiai patemptomis lūpomis prieš neišvengiamai prasidedant švilpimui – tada ji bus priversta paskubomis trauktis iš negailestingos prožektorių šviesos. Karen labai patiko juokinti žmones ir ji net juto keistą dėkingumą už gėdą, patirtą, kai ją piktais šauksmais nuvydavo nuo scenos. Ir sėkmė, ir nesėkmė jai primindavo, kad gyvenimas yra trapus ir keistas.

Ji turėjo nedidelį *Apple* skreitinuką su vos keliomis programomis. Juo ji įrašydavo savo komiškus numerius ir išmėgindavo naujus juokelius. Na, o jos darbinis kompiuteris buvo grūste prigrūstas pacientų įrašų, medicinos duomenų ir darbais apsvertusiam medikui įprastų dalykų. Skreitinuką ji laikė užrakintą, kaip ir slėpė savo hobį nuo bendradarbių, negausių draugų ir tolimų giminaičių. Ji sakė sau, kad komedijos pomėgio priklausomybę, kaip ir rūkymą, geriau laikyti paslapyje.

Karen pašto dėžutės durelės buvo paliktos šiek tiek praviros – dėl šio laiškinko įpročio jos korespondenciją dažnai permerkėdavo lietus. Ji išlipo iš automobilio, pribėgo prie dėžės ir nežiūrėdama stvėrė viską iš vidaus. Neseniai prasidėjo ledinis lietus; keli lašai užtiško jai ant sprando, ir ją nupurtė drebulys. Ji vėl susirangė už vairo ir nuvažiavo toliau keliuku. Padangos slydo žvyru ir jau pradėjusiu trauktis ledu.

Karen susigriebė, kad visos jos mintys sukasi apie tą dieną mirusį senuką. Oficialiai pripažinus mirtį, jai taip dažnai būdavo. Atrodė,

kad jos viduje radosi kažkokia tuštuma, ir ji pajuto poreikį užpildyti ją nors kokia informacija. *Dūdmaišiai. Ajova.* Ji nenumanė, kaip susidarė šis ryšys. Ji ėmė spėlioti, mėgindama išgalvoti istoriją, kuri tenkintų jos smalsumą. *Pirmą kartą dūdmaišius jis išgirdo vaikystėje, kai į gretimą aptrūnijusį namą įsikraustė naujas kaimynas iš Glazgo ar Edinburgo. Kaimynas dažnai kiek per daug išgerdavo, tada jį apnikdavo liūdesys ir tėvynės ilgesys. Tada jis nusiimdavo nuo drabužių spintos savo instrumentą ir imdavo jį pūsti temstant, kai saulė leisdavosi virš Ajovos lygumų, nes ilgėjosi banguotų žalių gimtinių kalvų. Ponas Vilsonas – tik tada niekas dar nevadino jo ponu – būdavo savo kambaryje, ir sodrūs, neįprasti muzikos garsai, „Narsiosios Škotijos“ ar „Mėlynų berečių anapus sienos“, skriedavo pro atvirą langą. Štai kaip ponas Vilsonas ėmė žavėtis dūdmaišių muzika. Karen nusprendė, kad toks aiškinimas visai įmanomas.*

Paklausė savęs: *Ar tai labai kasdieniška?* Labiau įtempė mintis. *Vadinasi, stebėjau mirštant senuką, labai mėgusį dūdmaišius...* Ar jai pavyktų pasakoti istoriją toliau taip, kad galiausiai žmogelį pribaigtų ne senatvė, o neįprasti instrumento garsai?

Automobilis girgždindamas žvyrą sustojo prie lauko durų. Ji čiupo portfelį, apsiaustą, šūsnį pašto ir niūrioje tamsoje per drėgną žvarbą nuskubėjo į namus.

Jai įėjus pro duris, du katinai tartum pasijudino jos pasitikti, bet atrodė, kad iš snaudulio juos veikiau pažadino tingus smalsumas ir laukiama vakarienė. Ji pasuko į virtuvę: įbers į dubenėlį sauso ėdalo, įsipils stiklą baltojo vyno ir nuspręs, kokie maisto likučiai šaldytuve dar ne visai sugedę ir tinkami pasišildyti vakarienei, nebijant gauti galo. Valgis jai menkai rūpėjo ir tai padėjo jai išlikti liesai, bet raumeningai, nors pati nepastebėjo, kaip įkopė į šeštą dešimtį. Metė apsiaustą ant suolo, padėjo šalia portfelį, tada nuėjo tiesiai prie šiukšliadėžės rūšiuoti pašto. Laiškas be jokių skiriamųjų ženklų, išskyrus Niujorko pašto antspaudą, gulėjo tarp telefono ir elektros sąskaitų,

dviejų laiškų, reklamuojančių kredito korteles, kurių jai nereikėjo ir kurių nenorėjo, bei kelių laiškų, prašančių paaukoti Demokratų nacionaliniam komitetui, „Gydytojams be sienų“ ir „Greenpeace“.

Karen padėjo sąskaitas ant ruošos stalo, visus kitus laiškus sumetė į popieriaus atliekų dėžę ir atplėšė anoniminių.

Perskaičius jai ėmė trūkčioti rankos ir ji garsiai aiktelėjo.

Sara Lokslis tapo Raudona Antrąja būdama nuoga.

Pirma ji nusimovė kelnes, paskui nusivilko megztinį ir metė ant grindų. Buvo truputį apgirtusi ir šiek tiek apsinešusi nuo įprasto popietinio degtinės ir raminaujų mišinio, kai laiškinkas įmetė pašta pro lauko durų plyšį. Ji išgirdo, kaip vokai pliaukšteli į prieškambario grindis. Žinojo, kad ant daugumos bus antspaudai „Pavėluotas mokėjimas“ arba „Paskutinis įspėjimas“. Tai buvo kasdienis tvanas sąskaitų ir reikalavimų, į kuriuos ji visiškai neketino kreipti dėmesį. Ji atsistojo, žvilgtelėjo į savo atspindį televizoriaus ekrane ir nusprendė, kad nėra prasmės sustoti pusiaukelėje. Taigi nusitraukė liemenėlę, nusimovė kelnaites ir teatrališku mostu šveitė ant šalia stovinčios sofos. Staipydamosi priešais televizorių pamanė, kiek mažai iš jos beliko. Atrodė išsekusi ir sulysusi kur kas labiau, negu derėtų, tik ne nuo per didelių fizinių krūvių ar treniruočių prieš maratono bėgimą. Ji žinojo kadaisė turėjusi patrauklią figūrą, bet dabar buvo liekna vien iš nevilties.

Sara paėmė nuotolinio valdymo pultelį ir įjungė televizorių. Jos pačios atspindį ekrane bemat pakeitė pažįstami po pietų rodomos muilo operos personažai. Rado pultelyje garso išjungimo mygtuką ir nuspaudė. Sarai labiau patiko kurti savo tekstą ir įdėti į veikėjų lūpas tai, ką, jos manymu, jie turėtų kalbėti, vietoj to, ką sugalvojo scenariistai. Ji norėjo, kad jos dialogai būtų banalesni, su daugiau klišių. Pompastiškesni ir kvailiesni. Ji norėjo, kad jos muilo operų variantuose nebūtų nė kruopelės tikrų emocijų ar priimtinos tikrovės. Norėjo, kad

jie būtų prasti, perkrauti smulkmenomis, ir netikėjo, kad muilo operų scenaristai galėtų persūdyti taip kaip ji. Ji nesitikėjo galėsianti tai dar ilgai daryti – parduotuvė, kurioje išsimokėtinai pirkto televizorių, veikiausiai pareikalas jį grąžinti jeigu ne šią savaitę, tai kitą. Tokia pat padėtis buvo ir su jos baldais, automobiliu ir, ko gero, namu.

Jai atrodė, kad jos balsas aidu atsimuša iš visų pusių, žodžiai buvo neaiškūs it nuotrauka, padaryta gerai nenustačius ryškumo.

– *Ak, Denise, aš taip tave myliu... ypač tavo neprilygstamą lėlės Barbės figūrą.*

– *Taip, daktare Smitai, aš irgi jus myliu. Apkabinkite mane ir išsineškite mane ir mano chirurgiškai padidintas krūtis iš čia...*

Televizoriaus ekrane augalotas tamsiaplaukis vyras, panašesnis į modelį negu į kardiochirurgą, laikė glėbyje puikios figūros blondinę, kurios didžiausia negalia per visą gyvenimą galėjo būti skilęs nagas ar sloga. Į gydytoją jai prireikė kreiptis vienintelį kartą – uždėti ant dantų vainikėlius. Veikėjų lūpos krutėjo tariant žodžius, bet už juos ir toliau kalbėjo Sara:

– *Gerai, brangioji, taip ir padarysiu... Tik iš laboratorijos atėjo tavo tyrimų rezultatai. Tiesiog nežinau, kaip tau pasakyti, bet tau liko neilgai gyventi...*

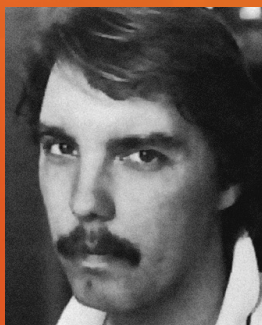
– *Mūsų meilė stipresnė už bet kokią ligą...*

Cha! – pamanė Sara. – *Kertu lažybu, kad ne.*

Tada tarė sau: *Ko gero, išbrauksiu žaviąją Botoksinę Denisę ir gražuolį daktarą Smitą iš savo gyvenimo.*

Ekrane pasirodžius serialo kūrėjų sąrašui, Sara priėjo prie lango namo priekyje. Kelias akimirkas stovėjo iškėlus rankas, visai nieko nedengiamo, beveik vildamasi, kad ją pamatys kuris nors smalsus kaimynas ar kad pro šalį prariedės geltonas mokyklinis autobusas, prisigrūdęs 10–12 metų moksleivių, ir ji galės jiems parodyti tikrą šou. Kai kurie iš mokinių prisimins ją iš tų laikų, kai juos mokė. Penkta klasė. Ponia Lokslė.

*Žinau, jūs visos pasiklydusios girioje.
Ir, kaip ir ta maža pasakos mergaitė, jūs buvote
pasirinktos mirti.*

John Katzenbach (Džonas Kacenbachas; g. 1950 m.) – vienas ryškiausių amerikiečių psichologinio trilerio meistrų. Žinių apie nusikaltimus, teisingumo sampratą ir rašymo įgūdžius jis įgijo dirbdamas teismo korespondentu Naujajame Džersyje ir Maramyje. Lietuvių kalba jau išleistos knygos „Analitikas“, „Kilnus tikslas“, „Ne tas žmogus“, „Profesorius“.

Vienuoliktoji J. Katzenbacho knyga „Trys Raudonos“ – dar vienas įtampos kupinas trileris. Šįkart žudikas – nevykėlis rašytojas, norintis pelnyti nemirtingumą įspūdingų nusikaltimų aprašymais. Įkvėpimo žudikas semiasi iš... pasakos, visiems puikiai žinomos istorijos apie Raudonkepūrę. Išsirinkęs tris raudonplaukes aukas – gydytoją, mokytoją ir moksleivę, – Piktasis Vilkas žudikas išsiruošia į medžioklę. Anoniminiais laiškais jis aukoms praneša, kad ruošiasi jas nužudyti. Moterys nieko nežino nei viena apie kitos egzistavimą, nei apie paslaptinį Vilką. Jos nežino nei kada, nei kur jis jų tykos... Apimtos siaubo, kankinamos panikos priepuolių, jos iš paskutiniųjų bando gelbėtis.

„Trys Raudonos“ – subtilus ir šiurpus psichologinis trileris, priverčiantis skaitytoją pasijusti bejėge nieko nežinančia auka. Kraują stingdanti istorija plėtojasi trijų mirtinai išsigandusių moterų mintyse; o tai ir yra visų baisiausia... Mirtinas žaidimas, kurį taip meistriškai žaidžia ne tik žudikas su aukomis, bet ir rašytojas su skaitytojais, garantuoja bemieges naktis ir patvirtina Johno Katzenbacho kaip įtampos virtuozo reputaciją.

ISBN 978-609-466-093-1

TYTOALBA

9 786094 660931

Pirkite internetu
www.tytoalba.lt